

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Ժր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ
Հոգև թիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ժր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Դրանոցման տարր
20 ամսիկ

ԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Հ Ա Ս Յ Է

Rédaction du journal

„Iraouvunk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւ

լեւ տրոշիր

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԺԵՐ ՊԱՄ.
Բաժանորդներէն որ հաճին իրենց
բաժնեգիրները փութացնել, նկատ
տելով թէ ներկայ տարեշրջանի
ուժեւորդ ամսոյն մէջ կը գտնու-
ինք:

ՍԱՍՈՒԼԸ ԻՐ ԴԵՐԻՆ ՍԷՋ

Մամուլը, ի մասնաւորի լրագ-
րութիւնը՝ որ օրուան տաք հար-
ցերով կը բաղի, ճշմարտութիւն-
ներ պարզելու, տգեղութիւններ
ու զեղծումներ ձողելու և վեր-
ջապէս անկաշկանգօրէն գէշին գէշ
և ողկին ողկէ բնութիւնը իր կոչու-
մովն է որ գոյութեան իրաւունք
կը վայելէ: Մենք այսպէս բարձր-
նաժ Ե՛ք լրագրութեան դերը.
ըստ մեզ, կեղծաւորութեան մօ-
տեցող փափկակտուութիւնը մեզ
հետ գլխի մտնելու չէ երբ իբր
խմբագիր գրիչը ճեղքերէն գրա-
սելանին սովել կը նստին հան-
րութեան հետ խօսելու համար.
մանաւանդ երբ խնդիրը մեր ներ-
քին գործերուն վրայ է, հոն պէտք
չէ տիրապետելու լուսնի կեղծիքը,
չորոքորդութիւնը գործ ունենալ
Հանրային պաշտօնի մը գլուխը
գտնուող ու եւէ անհատի տգեղ
գործերը հաստատող փաստեր երբ
կը ներկայանան՝ ան մեր հարազատ
եղբայրը կամ հայրն է իսկ, պէտք
է ապտակով, քննադատութիւն մեզմէ,
առանց նկատի առնելու թէ կըր-
նայ նա մեր անձին չարիք մը հաս-
ցնել:

Հրապարակագրութեան պաշ-
տօնը նուիրաւորն է զոր ապրելու
միջոց պէտք չէ ըմբռնել, այլ
խղճին պարտքը կատարելու յանձ-
նառութիւն մը:

Խմբագիրը հանրային հանգա-
մանք ունեցող անձերու և հաս-
տատութեանց մասին իր կազմած
կարծիքը արտայայտելու ոչ
թէ միայն իրաւունքը ունի, այլ
պարտքը. բայց սուսնց հաւակ
նութիւն ունենալու թէ իր ըսածը
ու գրածը միշտ անխալ կարծիքի
մը արտայայտութիւնն է. անհատ
մը ինչ աստիճան ալ զարգացած

և հանճարեղ ըլլալ, ծաղրանքի
միայն կարծանանալ եթէ յամա
նօրէն իր անսխալութեանը վրայ
պնդէ. խմբագիրն ալ իբրեւ ան-
հատ մը կրնայ իր քանի մը օր
առաջ գրածին սխալ ըլլալը հաս-
կընել նորագոյն փաստերով. այս
պարագային անկեղծութիւնը, խղ-
ճի ձայնը իր վրայ պարտք չը
դնէ սխալը խոստովանել, կամ իր
ըսածը հերքող փաստեր եթէ ներ-
կայացունին իրեն, նոյնութեամբ
հաղորդել իր ընթերցողներուն,
իր սխալը խոստովանել ոչ թէ ան-
պատուութիւնն այլ առաքինու-
թիւն մըն է:

Վերջապէս ճշմարտութիւններ
խնդրալիւրելու, ստույգութիւններ, զեղ
ծումներ տեսնելով պարտք կը ու
կուսակցական եւ անձնական նկա-
տութիւններով միայն գրիչ չարժեւոր
ապիրատութիւնը «գրական սրի
կայութիւն» կարելի է կոչել, որ
աւելի զգուշիկ է քան փողոցային
սրիկայութիւնը, որովհետեւ փո-
ղոցայինը անհատի մը կամ մէկ
քանի անհատներու կրնայ զնա
հասցնել կամ գէշ օրինակ տալ.
Բայց գրական սրիկաները ընդ-
հանուրին կը զնախն, հանրային
բարոյականը կը խանգարեն:

Ահա այս գիտակցութեամբ
ստանձնած է հրապարակագրի
դերը, ձեռքս խղճիս վրայ դնե-
լով, երբ գէշը, կեղծաւորը ու
խաբբաւն մատնանիշ կընծւմ,
պարտք մը կատարած ըլլալու սըր-
տիս գոհունակութիւնը անձին դէմ
սարքուած ոչ մէկ զրկանք ու ա-
նարգանք չեն կարող խել ինձմէ:

ՊԱՏԳԱՍԱԽՈՒԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պուլկարիոյ մէջ հայ Առաջնոր-
դութեան մը հաստատման համար
Սօֆիոյ գումարաւոր Պատգամա-
ւորական ժողովին անդամոց ընտ-
րութիւնը կը կատարուի այս օրին
Պուլկարիոյ բոլոր հայաշատ քա-
ղաքներուն մէջ:

Կիրակի օր (17 օգոստոս) վառ-
նայի հայութիւնն ալ իր Պատգա-
մաւորը ընտրելու կը նշուէր նոյն
առաւօտ եկեղեցւոյ մէջ եղած ծա-

նուցումով մը: Ատկէ առաջ ժո-
ղովուրդին շատը անգիտակ էր
քուէարկութեան օրին և ժամի
մասին. որովհետեւ թաղ. խոր.
հուրդ կոչուող ծանօթ զուգը «յե-
տին մտքով» քուէարկութեան օրը,
ժամը և պարագաները ըստ պատ-
շաճ թերթերու միջոցաւ չէր ծա-
նուցած ժողովուրդին: Յետին միւս-
քով կըսենք, որովհետեւ այդ թա-
ղական զուգէն մին վաշխառու
Սարգիսը ինքզինք պատգամաւոր
ընտրել տալու համար բաններ
պատրաստած էր, միշտ ազգին դրա-
մովը ապրած քանի մը պնակա-
լէզներու հետ սակարկութեան
մտնելով:

Այդ պնակալէզներու գլուխը կը
կը գտնուէր Տ Սարգիս կեղծա-
ւոր քահանան, որ թաղական զու-
գին գործիքը եղած է միշտ՝ ազ-
գին դրամովը և լանջախաչով
մը վարձատրուելու մտքով:

Երկրորդ՝ գոհացնող նորոգեալ
նախաճառը վաշխառուն փոխա-
ռութիւններ կ'ընելու սակարկու-
թեամբ, առանց մտածելու թէ
այդ վաշխառուն զինքը ու իր
ընկերը վաղը անգամ մը ալ քը-
խիկի պիտի բերէ, քուէարկու-
թեան պատճառ սոխակ էր կտրած
ապօրինութիւնները պարտկելու
համար:

Երրորդ՝ պախալ-Բակը մը կռնակ
կռնակի տուած առաւ-փախաւ
Սոսկալիեան (՝) Գ. լուստի հետ՝ որ
Պուլկարիոյ ոտք կոխելէն ի վեր
միայն մուրացկանութեամբ ապրած
է, իրենց բոլոր ճարպիկութիւնը
ի գործ կը դնէին վաշխառուն
քանի մը քուէ շատցնելու համար,
ինքզինքնին ապագայ ժամակոչ
կամ վարձարանին տնտես տեսնե-
լու յոյսով:

Չորրորդ՝ բաղնիկայն Հայրա-
պետը իր լիախառն գործաւո-
րին հետ և վնջապէս բոլոր ար-
բանալիները «Սեւաքրէքեան» խրմ-
բակին ուս ուսի տուած՝ ապօրի-
նութեանց, էկիքիքի և ընտրական
ամէն խարդախութեան քոչքոչիով
մը ամբողջ շնչով կը ճգնէին շա-
բաթ օր ժամը 12էն սկսած (զի-
չերն ալ տունէ տուն պտտելով)
մինչև քուէարկութեան վերջա-
նալը, ինչ որ անյաշողութեան
մատնուեցաւ:

Իրենց քուէները տալու համար
Ազգ. վալ ժարանին եւ եկեղեցւոյ
բակին մէջ հաւաքուած 4.500 հա-
յերը տեսնելով պնակալէզներու
վոհմակին քուէներ խարդախելը,
ընտրողաց ցանկին անկատարու-
թիւնը եւ զրկումները՝ սկսան տը-
տունջի ձայներ բարձրացնել եւ
վաշխառնապէս հանրագրութիւն մը
պատրաստելով, պահանջել Առաջե-
րէց քահանայէն՝ իբր նախագահ
ընտրողական ժողովոյ՝ որ քուէար-
կութիւնը դադարի եւ յառաջիկայ
կիրակի օրուան յետաձգուի, օրի-
րաւորութեամբ կատարելու համար:

Բայց պնակալէզները տեսնելով
թէ իրենց տիւ եւ գիշեր չարաչար
աշխատութիւնը մէկ հարուածով
կը ջնջուի, ցաւագար ջանքեր
ընին տուփին մէջ հաւաքուած մաս
մը քուէներով գոհ ըլլալու: Սա-
կայն ժողովուրդը չը հանդուրժեց
իր «գաւաթէն քուէարկելու արդար
իրաւունքը ոտքի տակ տալու, եւ
յորձակեցաւ քուէարկութեան սեղա-
նին, եւ ասոր վրայ ինչ որ գտաւ
տուփ, ցանկ եւ տետրակ քանդեց
ու պատեց ուսպետով ընդհա-
տուեցաւ քուէարկութիւնը եւ ջնջու-
եցաւ պնակալէզներու վոհմակին
քրտնաթոր տշխատութեան ար-
դիւնքը:

Այս դէպքը անգամ մըն ալ ա-
պացոյց թէ հայ ժողովուրդը տրամա-
դիր չէ ալիւս իր հանրային գոր-
ծերը անտարբերութեամբ յանձնե-
լու ձրիաճարպիկուն ձեռքը, այլ
կուզէր գոնէ տարրական իրաւունք
ները տիրականօրէն ճանցնել եւ յար-
գել տալ ամեն անոնց որոնք ցարդ
ժողովուրդին երեսը խնդալով, անոր
կռնակը շոյելով յաջողած են իրենց
կաշին քաշքշել, իրենց փորը կըշ-
տացնել:

Այս, այս գէպքը ժողովուրդին
մէկ ապտակն էր շառաչաձայն փափ-
ցուած ծանօթ վաշխառուն եւ իր
պնակալէզներու երեսին, որոնք
չը շիկնեցան, չսոյցան որբը եւ
որբախնամը հալածելու, կաթո-
ղիկոսը եւ ամբողջ առևտհայու-
թիւնը խաբելու՝ կեղծելու՝ օրբե-
րու անունը շահագործելու, խեղճ
եւ աղքատ գողթակտն հայերը
կեղծքելու՝ ասոնցմէ անհարկի դ-

րամներ շորթելու եւ այսօր ալ երես ունեցան հայ ժողովուրդի ստուար մեծամասնութեան ըսելով թէ Մենք Ձեր քուէները չենք ընդունիր, որովհետեւ ընտրողաց ցանկին մէջ անունները արձանագրուած չէ :

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Տ. ՍԱՐԳԻՍ ՔԱՀԱՆԱՅԻ

Ձեր քահանայական պաշտօնին հակառակ դռնէ դուռ պտտելով նոյն իսկ քուէները ձեր Սարգիս Գարբիէլեանի համար քուէներ ցրուած ըլլալը կը լսեմ թէ կուրանաս եղբոր, Ես պատրաստ եմ հաստատելու վկաներով :

Կը վայլէ՞, Տէր հայր, կողմնապահութեան յանցանքը գրեցելու համար աւելի մեծ յանցանքի, ստախոսութեան դիմել քահանայի մը կը վայլէ :

Պ. Յովհաննէսեան

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԲ

ՅՈՒՆԱՑ ԼՐԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Որչափ թրքական վայրագութեանց նայնչափ եւ ալ աւելի Յունաց վատութեան դէմ է որ այսօր եւրոպական մամուլը, գրեթէ միաձայն, պիտի գտնուի յայտնէ, Մակեդոնիոյ գործերուն առթիւ :

ԹԱՆ իր վերջին թիւերէ միոյն մէջ նախտողութեամբ մը Յոյն ազգին եւ կառավարութեան երեսին խոշոր ապտակ մը փակցուց : ՄԱԹԷՆ շատ ժողովրդական Բարեգեան օրաթերթին ալ հետեւեալ տողերով արժանաւորապէս ցելի մէջ կը թափախէ Յոյններ :

«Երբ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը կը սարսափի իր երեսօր նեւուած թրքական վայրագութեանց լուրերէն, կը գտնուի կեցցէ գոչող երկիր մը, եւ այդ երկիրն է Յունաստանը, որուն թագաւորը երէկ դեռ մեր մօտ կը գտնուէր : Լսեցէք մահաւանդ հետեւեալ տողերը որ կը քաղենք յայն պաշտօնական թերթէ մը, ՄԷՆԱՍԻՆԻՍ ԿՈՆՍՏԱՆԻՆԻՆԻ :

«Յունաստանի նախարարապետ Մ. Քալիքի, վերջին անգամ դեսպանական «մարմինին տուած ընդունելութեան «միջոցին, զարմանք կը յայտնէր տեսնելով թէ պետութիւնները թուրք «կառավարութիւնը կարգիլն ազդու «միջոցներ ձեռք առնելէ Պուլկարնիս-«քու վայրենութեանց (?) դէմ չը հպատակները պաշտպանելու համար : Նա «խաբարապետը աւելցուցած է թէ «թիւրք կառավարութիւնը այդ գործը «չատենց վերջացուցած կըլլար այդ «քուրթուր աւազակներուն հետ, եթէ «զինքը բոլորովին ազատ ձգէին գործը» :

«Ահա այս կերպ իրարմէ մը կը գործածէ երկիր մը որ քանի մը տարի առաջ կոչ կընէր Եւրոպայի կրէտէն ազատելու այն գարշելի լուծէն, որ այսօր Մակեդոնիոյ վրայ ծանրացած է : այս կերպ կը վարուի երկիր մը որ ինքն ալ ինքնաւորութեան տակ հեծած եւ արեւմտեան եղած է : այս կերպով կը խօսի ահա թրքական բարբարոսութեանց ազատուած Յունաստանը» :

«Հոն եղևներ կը գործուին ու կերթան բարբոսներ միւս բոլոր եւ յեռներուն վրայ, եւ երբ այս տեսարանին հանդէպ, մարդ կը տեսնէ տանջանքներ հազիւ փրկուած երկիրը որ իր զանկներուն կողմ կանցնի, կը ստիպուի յիշել Բլուտոնի լա սոսկալի խօսքը :

Ոձրագործներէն յետոյ, երբեմն է՛ն առեղծիք գոհերը կը գտնուի : Եւ իրօք այսօր թուրքերէն աւելի վատ կը ներկայանան Յոյններ, որոնք իրենց նախարարապետին բերնով պարզապէս կը սնեն Եւրոպայի :

«Ձգեցէք որ մեր երէկի դառն վիճակին մասնուած խեղճերը սպաննուին

այսօր այն դահիճին ձեռքովը ուրկէ մեզ ազատեցիք » :

Եւ այս լրբութեան ծայրագոյն ատիճանն է :

ՔՐԻՍՏՈՎԱՆԻ ԿՈՏՈՐԱՄԵՐ

Մօնաթիւր 23 օգոստ :

Ստացուած լրացուցիչ տեղեկութիւնները հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան Քրուշովայի գէպուրու մասին :

Օգոստոս 2ին կիրակի գիշեր, 150 հոգիներ ապստամբական խումբ մը, հարկւրապետ Թէօֆոլովի մօտա քաղաքը որ 50 քիլմ. Մանասթրէն հեռու լեռան մը շուրջը ամփիթէատրոնի ձեռք հաստատուած է :

Վանի մը ժամ յետոյ, լուսնալուսն առանց սպասելու, ապստամբները գիւմեցին բնակարանները 150 Քրուշովայի ամուրիներու, ցանկի մը համեմատ որ ստալուց պատրաստուած էր եւ զանոնք իրենց մէջ առին անմիջապէս մահուան սպանալիքով :

Հետեւեալ օրը լուսնալուսն առնէ, 150 մարդ որոշուած էր քաղաքը պաշարելու համար եւ ուրիշ 150 հոգի հսկելու եւ յաճակելու պահակ զօրքերուն վրայ : որոնք 60 զինուորներէ կը բաղկանային : Կէս օրուան մօտ սաստիկ կռիւ մը սկսաւ փողոցներուն մէջ ապստամբներու եւ զօրաց միջեւ : որոնք միմեքի պակասութեան պատճառաւ յանձնուեցան ապստամբներուն : Քառասուն զինուորներ անխնայօրէն կոտորուեցան : ոմանք յաջողեցան փախչիլ լուր ստուլու համար Մանասթրի հրամանատարին :

Պահակախումբին ջնջուելէն յետոյ, ապստամբները Գոմաքը եւ հեռագրատունը այրեցին ու իրաւիւրը եւ բոլոր թուրք պաշտօնեաները սպաննեցին :

Օգոստոս 4ին ապստամբները դիմեցին քաղաքին առաջնակարգ վաճառականներուն եւ դրամ պահանջեցին տվէն մէկէ իրենց կարողութեան համեմատ : յետոյ հացով եւ պանիրով պաշարաւորութեան եւ քաղաքին մէջ սարսափ ձգեցին :

Երբ քաղաքի օր, օգոստոս 5ին, Մանասթրէն երեք վաշտ զօրք հասան, երեք լեռնային թնդանօթով, եւ սկսեցին անմիջապէս յարձակումը : Ապստամբները սքանչելիօրէն դիմադրեցին ու եւ միեցին այդ յարձակումը : Թուրքերուն մեծ կորուստ պատճառելով 80 մեռեալ կրտսէի, Հրամանատարը կարծելով թէ ապստամբները խիստ բազմաթիւ են, Մանասթրէն ուղեց հինգ վաշտ հետեւակ եւ հինգ լեռնային թնդանօթ եւ, որոնք երկու օր յետոյ հասան փաշայի մը հրամանին տակ :

Օգոստոս 7ին զօրքը պառնարգով կարգով շարուեցաւ եւ թնդանօթաձիգները տեղաւորուեցան բարձրութեան մը վրայ : քաղաքին մէկ փոքր մասին վրայ կը նայի :

Ապստամբք տեսնելով թէ իրենց կողմէ ընդդիմութիւն մը ապարդիւն պիտի ըլլայ փախան անտառի մը մէջ որ քաղաքին մօտիկ էր եւ զօրքերէն պաշարուած չէր :

Հագիւ ուժեղագութիւնը եւ յարձակումը հրամայուած էր, ահա Քրուշովայի բնակիչները սպիտակ դրօշակ մը պարզեցին եւ պատուիրակու թիւն մը զրկեցին փաշային իմացնելու համար թէ ապստամբները քաղաքը լքած գացած են :

Փաշան քաղաքին երկնքիւնները ինդունեց եւ արձանագրեց անոնց խօսածները : որմէ յետոյ զօրքերը քաղաք մտան, ժողովրդեան կեցցէներովը : Զօրք կը բաղկանար 4 վաշտ ալ : պահանջներէ, երկու վաշտ Անատոլիոյ ռէտիֆիկէն եւ երկու վաշտ գործող զինուորներէ :

Քրուշովայի մը կարծած էին թէ իրենց ազատարարները կը ծափահանեն, յանկարծ անգթութեան մատուցուեցան :

Ինչ որ Քրուշովայի մէջ տեղի ունեցաւ տնկարագրելի է :

Շփոթութիւն պատճառելու համար զինուորները քարիւղով այրեցին 384 տուններ եւ 212 խանութներ (որ ամբողջ շուկան կը կազմէր) որոնք բացեցու ճարակ եղած են :

Այս սոսկայի գիշերն էր որ ալպանացի զօրքերէն էն զարհուրելի գործը կատարեցին :

ՀԱՃԻ ՏԻՄՈՒԹՐ ԱՌԷՆՈՑ

Ե Ի

ՄՐԷՐԱՆ ԳԱՐԱՃԱ

Բայց Գարաճան կը հասկնայ թէ քահանայն ինչ բանի համար դրուած է իր մօտ : Եւ քրիստոնեայ բանտարկեալ մը կը փափաքի իւր մօտ քահանայ մը ունենալ խոստովանելու եւ կամ հաղորդուելու համար, գրեթէ ամեն ատեն կը մերժուի Տաճկաց կողմէն : ահա այս պատճառաւ հասկցաւ Գարաճա եւ երբ քահանայն գողտիք կը հարցնէր իրեն, սկսաւ հետեւեալ կերպիւ պատասխանել Սթէֆան, խօսելու անկարող վիճակի մէջ : Ո՛վ հայր, դու եկար ոչ թէ քու հոգեւոր պարտքը կատարելու, այլ ինձմէ լըսածներդ մի առ մի այն քրիստոնէից թշնամի ժառանգ Միտհաթին հաղորդելու : պէտք է դիտնաս որ իմ գաղտնիքս իմ գաղտնիքս իմ մարմնոյս հետ միտհաթի հոգին մէջ պիտի ամփոփուի : այո՛, Սթէֆան Գարաճա իւր ահաւոր երգումը ոտնակոխ չըլլաւ եւ զգալունպահութեան դէմ չըդրեց մինչեւ հիմա եւ ասկից յետոյ ալ չըդրեց : չուտ գնա դու մահուան լուրը սիրելի ազգիս հաղորդելու : մի քանի ժամէ յետոյ թող դան իմ ցուրտ եւ արեւնաթափաւ դեակս վերջին անգամ տեսնելու : գնա՛, իմաց տուր կըսեմ որ բոլոր եկեղեցեաց տիտեր զանազանները հնչուին մահուան լուրը բոլոր քաղաքին մէջ տաճարներէ համար : Ո՛վ հայր հոգեւոր, շատ երջանիկ եմ որ հայրենեաց ազատութեան համար կը մեռնիմ արդէն իմ սուրս առաւ իւր վրէժը այդ վայրենի եւ ծարբարոս ազգէն եւ իմ վրէժս ալ պիտի առնու իմ

հոգեւոր եղբայրս հաճի Տիմիթր : նա ողջ է դեռ եւ Պալքանի մէջ կը պատերազմի վառ հայրենեաց : ա՛հ, Հայրենիք, ա՛հ, Ազատութիւն : եթէ ես ահապատես չեղալ քու փառացի, ինչեւ թէ քիչ ատենէն թող սիրելի ազգս լինի : Ահա միայն այսչափ եղան իւր վերջին խօսքերը եւ յանկարծ զլուխը ծռելով ինկաւ ծանր շղթաներուն վրայ անշարժ : Քահանայն հեռացաւ քովէն կարծելով թէ մեռաւ նա, եւ գնաց պատմեց իւր ազգին ինչ որ տեղի ունեցաւ : Մի քանի ժամ յետոյ աւելի եւս կը ծանրանայ վերաւորեալին վիճակը եւ կէս չիշերը երկու ժամ անցած կը մեռնի անոք եւ անմիջեւ թաղուին մէջ, 1868 յուլիս 23ին, ի Բուսուլուգ : Հետեւեալ առաւօտ իւր սառած դիակը կախաղան կը բարձրացնեն թուրքերը ի տես ժողովրդեան : եւ յետոյ կը յանձնեն քահանային :

Գալով Հաճի Տիմիթրի, նա ալ մի քանի օր յետոյ թրքաց զէմ եպարքարգմած ատեն մարմնոյն մի քանի տեղերէն վերաւորեալով կը մեռնի եւ թուրքեր նորա գլուխը մարմնէն զատելով կը բերին ի թրնօլա : Նոցա որ այսպէս նահատակութեան արժանացան, զաւակացն ու ընտանեացը մէկ մէկ ամաթոշակ սահմանուած է այսօր կառավարութեան գանձէն :

ԿԵՐԵՎԻ ՊԵՆԹՈՎԱՐԻ

(ԵՐԲԵՄԸ ԿԱՎՐԱԻ ԽԸՆԴՓՈՅ ԱՆՈՒՆԵԱԼ)

Մնաւ 1846ին մայիս ամսոյ սկիզբները, Արեւելեան Բուլղարի Քորբիշտիցա շէնքաքաղաքին մէջ : Պէնթօլաքի երկայնահասակ, նիւար կազմով, խարտիչադոյն մաղերով, երկայն եւ բարակ պիւնրով

եւ կապոյտ աչերով մի անձ իւր յիշեալ Բուլղարի Պուլկարաց մէջ մեծամեծ յեղափոխական ընկերութիւններ կազմեց նա : զարմանալի վարպետութեամբ Տաճկաստանէն, Ռումանիան եւ Սերպիան բաւական զէնք եւ հրանիւթ բերելով, Բօքրիւլտիցայի եւ Բանակիւրիւթի (Օթլուք քէօլիւ) եկեղեցեաց մէջ կը պահէր, օր մը Տաճկաց դէմ : յեղափոխութիւն յարուցանելու համար : Ծառ հազար պուլղար կամաւորներու համար հետեւեալ գործիքները մատակարարեց Պէնթօլաքի իւրաքանչիւր անձնուրաց անպատճառ պէտք էր որ ունենար անոնք իրեն հետ :

1 հրացան, 1 բէլովէր եւ կամ ատրճանակ, 1 դանակ կամ դաշոյն եւ կամ սուր, 300 գնտակ (քարթուլ) հրացանի, 153 գնտակ բէլովէրի, երկու կաշիէ շինուած պահարաններ գնտակներու համար : 2 հօլիտ պաքսիմաթ, 50 տրամ մեղրամոմ (անօթու) թեան դիմանալու համար : 50 տրամ մեղրամոմ մարդ ամիս մը կընայ ապրիլ, 1 թիթեղեայ ջրման, 2 ձեռք ճերմակեղէն, 1 անձրեւարելի վերարկու (կաղմուրլը), 3 հատ վերակապ (պանաթ) 8-10 մէթր երկայնութեամբ, 25 կրամ «բրլլորիւք» առ ֆէր լիկուլա վերքէ վազած արեւը կտրելու համար, 10 կրամ «սուլֆատ» առ կուլինէն» (սօլֆաթ), 2 զոյգ արեւի, 3-4 կտոր կապար (մարդ բերանը կտոր մը կապար առնելով կընայ իւր ծարաւութիւնը անցունել), 10 կրամ «չարքի» (թիթիթի) ասեղ եւ դերձան : Ծառ ապստամբապետներ ալ «թիթիթի» անուն սոսկայի թոյնը իրենց վրայ կը պահէին : Երբ թուրքերը ձերբակալելով կը բռնաբարէին իրենցմէ մէկը, նա անմիջապէս «սիթիթիթի»

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

«Վէշէրնա Բոշթա» նամ Սօֆիա կազմեալներն տիւնքի նուսխէ-սինտէ եազըլտըղընա նազարէն, Թէքիտաղտա թիւրքլէր էրմէնի-լէրէ գարշը հիւճուժիտուպ, պուն-լարտան պիր թագըմը սօգագ պօ-յունտա դաթլ օլընմըլար:

— Աճեմիստանըն թիւրքիա սի-նօրընա եազըն պուլընան Բարմի գազասընտա պիր թագըմ Ասսրի քէօյլէր ճիվար քիւրդլէր իլէ գազ-կայա թուրքուլուշ օլուպ, պիր ալ միւթմատիէն եէքտիկէրինի թաագիպ իթտիքտէն սօնրա, նէ-թիճէսի օլարագ պիր գաշ խրիս. թիւն քէօյլէրի խարապ օլընմըլ վէ պուլըլարտան 14 քիշի էօլմիւշ, էքին վէ հայպանաթ սիւրիւլմիւշ վէ նիհայէթ օթ պիշմէքտէ օլան 24 ասորի գատըլլարըն նամուսը բայիմսլ օլընմըլ, իրան հիւքիւ-մէթի հիշ պիր միւտախէլէ իթմէ-միշ տիր:

ՍԷԼԱՆԻՔ սթիստիօնըն տի-նամիթլէ աթըլմըլ օլմասը էսաս-սըլ տըր:

ՊԵՐՈՒԹՅԱՆ վէ Գարբերգտէ հալ թէհլիքէլի օլտըղընա տայիր Սթանպօլ Մ. Ամերիկա էլիսի քէնտի հիւքիւմէթինէ մայիւմաթ վէրմիշ օլմասը իւզէրինէ, հէր նէ վուգուաթ զուհուր իտէր իոն՝ Ա-մերիկա թագաւարընա իրաս ի-տէճէք մազարթաթա Պապը Ալի մէուու թուրքուլաճաղըն իթթար իթմէք իշին էլիշիէ թալիմաթ վէրիւմիշ տիր:

ՊԵՐՈՒԹ ԳՕՆՍՈՒՆՆԵՆ Գաթլ օլընմասընըն հապատիսի ըէսմէն թէքիպ օլընտըղը Սթանպօլտան պիւտիրիլիօր:

ՄԻՏԻԱ շէհրինին ասըլարտան իսթիւա օլընմըլ օլմասընա վէ է-տիրնէտէ խրիսթիանլարըն գը-րըլմասընա տայիր նէշը օլընան հապատիսիէրին էսասըղ օլտըղա-րը Սթանպօլտան պա թէլէկրաֆ պիւտիրիլիօր տիր:

ՇԱՐԳ չըմէնտըֆէր սուրաթ գաթարլարըն քէշտի կիւզարը թաթիլ օլմուշ օլմասընա տայիր չըզմըլ օլան շայէաթ տախի թէքիպ օլընտը:

ՍԳԻԻՊ վէ Գուճանօվա ճիվա-նինտէ չէթէլէր վէ ասքէր պէյ. ընտա էփլէլէր կիւնլէր չէտիտ միւսատէմէլէր վուգու պուլմուշ վէ չէթէլէր սաղ սէլիմ տաղա գաշմըլ տըրլար: Եէնիտէն ճէ-նուպի զարպ թարաֆընտան չէ-թէլէրին մէյտանա չըգաճազլարը մէմուլ օլընմըլ: 4 իսլամ վէ 3 զապլիէ թէլէֆ օլմուշլար:

ՏԻԻՆ Սուլթանըն ճուլուսը օլ-մագ միւնաթիպէթի իլէ՝ Սթան. պօլտա տախի տինամիթ աթըլըր գօրգուսը իլէ, ֆէվգէլատէ թէտ. պիլլէր էլէ ալընմըլ տըր:

ԹԻԻՐԻՔ սէրասքէրի Գրուպ ֆապրիգասընա 192 ասէտ թօր վէ պուլըլարըն լէվազիմաթընը սը-բարիշ վէրմիշ տիր: Պու սրբա-րիշին գըլմէթի մէճուէսի 790,000 լիրա օլուպ, շիմտիլիք 140,000 լիրա բէշինէն էօտէնմիշ: Իշպու-սիբարիշին պիր գըսմը 3 այտան Սթանպօլա եէթիշէճէք վէ 1904 յուլիս 1է գատար մէճուէս թէս. իմ օլընմըլ օլաճաղըն Ֆը-րանգֆ. Յայրուզիլի եազմըլ տըր:

ՍՈՒԼԹԱՆ՝ ճիւլուսը միւնա. սիպէթի իլէ՝ ֆիշէնկ աթմագ ա. տէթիսի պա իրատէ եասագ իթ-միշ օլուպ, թէնվիրաթ վէ տօ-նանմա իշին թախսիս օլընան ազճէնին Մաքէթնիս մէճուէ. լարընա թէվլի օլընմասընը էմը էյլէմիշ տիր:

— Պապը Ալիին նէշը իթտիկի թէքիպանմէյէ նազարէն, Պէրուլ Ամերիկա գօնսօլուսընըն նէ գաթլ նէճէր՝ օլմասը սահիճ տիր. եալը-նըզ գօնսօլուս ֆայթան իլէ կէշէր-իքէն տիւլիւնտէն տէճէն 4—5 թիւրք ատէթ իւզրէ սիւհա աթ-մըլլար, գուրշուլար քիմսէյէ իսա. պէթ իթմէմիշ իսէտէ գօնսօլուսըն եանընտան կէշմիշ օլմաղլէ, իշէ հիւ-ճուժ ընէկի վէրիւմիշ, իշպու վու-գուաթտան տօլալը 10 քիշի տէր-տէսթ օլընմըլ վէ թաճթը մուհա. քէմէյէ ալընմըլ տըր:

Մ Ամերիկա հարպ վաթօրլար-տան իթիսի Պէրուլա կիլմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻԷ

Թիւրք սինօրընըն մուհաֆա-զասընը արթըրմագ իշին իթի թագուր ասքէր եօլլանըլմասընը մէճիսի վիւքէլա էմը իթմիշ տիր:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆԸՆ՝ էճիւպի տէվ-լէթլէր իլէ մէրի օլան թիճարէթ ահտնամէլէրին միւտաթի խիթամ պուլմագտա օլտըղընտան, աիլէ-րին պիր սէնէ տաճա մէրի իւլ իճ. ըա թուրքուլաճաղըն մէճիսի վիւ-քէլա թաճթը գարաւա տըլըլ տըր:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆԸՆ Թիւրք սի-նօրընա 5 ալալ բիյատէ վէ 3 ա-լալ սիւվարի սէվգ իթմիշ օլմա-սընա տայիր Պապը Ալիէ խաֆի մալիւմաթ վէրիւմիշ տիր:

ՕՏՐԻՏԱ գազասընտա պուլ-կար գօմիթալար պիր գաշ քէօյ զապլ իթմիշ վէ պաղըլարընա խասարաթ վէրմիշ օլմասը իւզէ-րինէ, թիւրք ասքէրլէր տախի մուգապէլէթէն՝ ՕՏՐԻՏԱ, ըէզնա վէ Բրէսպա գազարընտա պալ-կար քէօյլէրին խարապ իթմիշ-լէր տիր:

Ր Ո Ւ Մ Ա Ն Ի Ա

ՊՈՒԳՐԵՇՏԷՆ ալընան մա-լիւմաթա պինտէն, մահէլին էրմէնի քիլիսէսինտէ միլլէթտաշլար պէյ-նինտէ գազկա զուհուր իտուպ, պիր գաշ քիշի եարէլէնմիշ, վէ նիհայէթ բօլիպէրին միւտախէ-լէսի իւզէրինէ՝ թաղապան խորհր-

դարանը վէ օտալարը մէօհիւրլէ-յուպ անաղթար հիւքիւմէթէ թէս. լիմ օլընմըլ:

Պու գազկանըն սէպէպի՝ 17 սէնէտէն պէրու Պուգրէշ քիլիսէ-սինի վէ իրաւարընը քէնտի միւլքի կիպի իտարէ իթմէքտէ օ-լան Դիւնիէլ Եուանէպու նամ շախ-սըն սուր իտարէսինէ գարշը ալէ-նէն բրօթէսթ իտիլմիշ օլմասը տըր:

Պու եէնի վուպուաթ Րուլէն հիւքիւմէթինին էքմէկինէ եաղ սիւրմիւշ օլաճագ, զիրա էօթէ-տէն պէրու էրմէնի քիլիսէլէրինի քէնտի իտարէսի ալթընա ալմագ իշին հիւքիւմէթ պիր պէհանէ արամագտա ըտը:

Պու պապտէ թ սֆսիւլաթը մուլս-պիրիմիզտէն պէլլէրիլ:

ՍԸՐՊԻԱ

Բազար կիւնիւ Պէլկրատտա 8000 քիշիտէն իպալթ պիր մի-թինկ թէճէմմիւ օլընուպ, էսկի Սերպիատա վէ Մաքէթնիստա Սլապ էհալինին սէֆալէթինտէն տօլալը բրօթէսթ իտիլաթ, վէ թիւրքիա պիր ասըրտան պէրու վատ օլընան իսալաթտան հիշ պիրինի իճրա իթմէմիշ օլտըղըն-տան, սուլհ ու ասալիշի իպգա իշին Րուլէլի էյալէթինին իտա-րէսինի Պալգան տէվլէթլէրինէ թէք օլընմասը թալէպ օլընտը:

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

ԻնկիլթէրԱ գրալընըն պու-բազար էրթէսի կիւնի վիշէնտա պուլընմասընտան տօլալը, Աստր-իա կազէթալարը իթի հիւքիւմ-տարլարըն վէ հէր իթի տէվլէթին մուհապէթի սէմիմանէսինտէն պա-հա իթմէքտէ տիրլէր:

Մալ իլէ տօլու օլան պիր Մա-ճառ վաթօրու կալապտան կէլուպ Պուրկազ իւզէրի Սթանպօլա կի-տէրիքէն, Սիլօթօլ եազընլարըն-տա տէրուեինտէն աթէշ զուհուր իտէրէք եանմըլ տըր: Եալընըզ տէօրթ քիշի գուրթուլմուշ տըր:

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԳ ԱԼ

Տեղական թերթի մը խմբագիրը կիրակի օրուան քուէարկութեան ապօրինութեանց դէմ բողոքիւու առթիւ ինչ կը վերագրէ կիրք եւ անձնական հակառակութիւն: Բա-ցարձակ սխալ մըն է այդ: Ապօ-րինութեանց հսկայ չարքը զիս հարկադրեց բողոքելու: Գոհ եմ որ այդ ապօրինութիւնը ինքն ալ կը խոստովանի: Բայց նա կը լը-ռէր կասկածիլ հաշիւներով, Եթէ օրինաւորութիւնը յարգող մըն էր, պարտէր բողոքի բառ մըն ալ ինք արատասանել:

Իսկ ես եթէ վերջին պահուն կծու շնորհող բողոքել սկսեցի, պատճառը այն էր որ յայտնի խա-

բէութիւն մը դործել կուզէին այ-սինքն մէկ կողմէ «մեծամասնու-թեան չգոյութեան» պատճառաւ քուէարկութիւնը չեղեալ պիտի նկատուի» կըսէին, եւ միւս կողմէ կրկին քուէներ առնելու կաշխատէ-ին: Այս յայտարարութիւնը խա-բէութիւն նկատեցի Ուսմանա-դըրութեան ալքան պարզ 79րդ յօդուածին իմաստը չը հասկնալու չափ ազէտներու հետ դործ ունե-ցած ըլլալ չէի կարծեր:

Ընդհանուր քուէարկութեան մը համար քաղաքի մը բոլոր ընտրե-լու իրաւունք ունեցողներուն մե-ծամասնութեան քուէն համախմ-բելու անհրաժեշտութիւնը (?) ո՞ր սահմանադրութեան մէջ, ո՞ր երկրի օրէնքին մէջ տեսնուած է:

Նսեւ տեղացիի եւ գաղթականի խդիր հանած ըլլալ կը վերագ-րեն ինչ: Այո զանազան սուտ մըն է. և ես սկիզբէն իվեր կը խորշիմ այդ խտրականութեան լիմար ոգիէն: Ինչ համար ամեն հայ հայ է աշխարհի որ կողմն ալ որ ծնած ըլլայ:

Նոյն խմբագիրը ատրճանակի քօսքեր կընէ: Մինչդեռ այդ օրը ոչ թէ ատրճանակ, այլ զմեռի մը իսկ չըկար վրաս: Այս ալ չարա-մտութեամբ յօրինուած բացար-ձակ սուտ մըն է:

Բ. Գոշրպէրեան

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, Oqunusu 6	
ԶԱՆԻՐԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալու	56-58/9-30/9-80
Արապա	53-60 լիպ. հքթ. .1/10-60
ԱՐԱՅԱ	
Վալու	100 քիւլ 8.40/8.70
Արապա	42-46 լիպ. հքթ. 4.80/ 5.40
ԵՈՒՂԱՅ արապա	
4-40/4-60	
ՖԱՍՈՒԼԵՍ չալը 100 քիւլ 21-22,	
ԶԱՎՏԱՐ	
Արապա	7.40/ 8.00
Կիւնտէ 450-500 արապա կէլմէքտէ տիր:	

ՍԱՐԱՅԻՑԷ

Նարալէոն 20, 45 ֆրանք
Օսմ. լիբասը 22, 85 ալթուն ֆրանք

ՊԱԳՄԱԼԻՑԷ

Վարնա բիւցասընտա պազալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթուն ֆրանք իլէ:	
ԳԱՀՎԷ	1.45—1.75
ՇԷԲԷՐ նէմցէ	60
ՇԷԲԷՐ (քէսմէ) սանաղդ	30,80
ԲԻՐԻՆՇ ֆիլիպէ չուվալը	39,
» ճարն »	38,
» Ինկիլիք »	29, —
» Բիզոն »	55 ֆր.
ԿԱԶ սանաղդը	7.40ֆր.
ԶԷԹԻՆ եաղը քիւլ	85—100
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 ասէտ	4,20—60
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւմ	33

Печатница Взаимность Варн.

Одговорник Н. Драгулов